

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَ الْمَوَدَّعِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَ الْمَوَدَّعِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَ الْمَوَدَّعِ

© Revak Kitabevi, 2020

Tüm hakları Revak Kitabevi'ne aittir.

Sertifika No: 45588

Revak Kitabevi: 51

Rifâîlik Serisi: 12

Sayyâdîler

Basra'dan İstanbul'a Evlâd-ı Rifâî

Aliye Uzunlar

ISBN: 978-605-7722-03-4

1. Baskı: Eylül, 2020

Kapak Tasarımı: Togay Kazım Ataç

Sayfa Düzeni: Revak Kitabevi

Baskı & Cilt: Step Ajans Matbaacılık Ltd. Şti.

Göztepe Mah. Bosna Cd. No:11

Mahmutbey-Bağcılar, İstanbul

Tel: 0212 446 88 46

E-mail: stepajans@stepajans.com

Matbaa Sertifika No: 45522

Besmele: *"Bismillâhirrahmânirrahîm"*

Seri Levhası: *"Yâ Hazret-i Ebu'l-Alemeyn*

eş-Şeyh es-Seyyid es-Sultân Ahmed er-Rifâî"

<http://www.revakkitabevi.com>

Adres: Aziz Mahmut Hüdayi Mahallesi

Tepsi Fırın Sokak. Şifa Apt. 12/3

Üsküdar, İstanbul

Tel: 0216 342 47 97

E-mail: info@revakkitabevi.com

SAYYÂDÎLER

Basra'dan İstanbul'a Evlâd-ı Rifâî

Aliye Uzunlar

Revak Kitabevi

İstanbul, 2020

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	i
Transkripsiyon Alfabetesi.....	v
Kısaltmalar.....	vii
Giriş.....	1
I. Seyyid İzzeddîn Ahmed es-Sayyâd (1179-1272).....	9
A. Doğumu.....	9
B. Nesebi ve Ailesi.....	18
C. Ümmü Abîde'deki Yılları.....	25
D. Seyahatleri.....	27
1. Hicaz.....	29
2. Yemen.....	30
3. Mısır.....	31
4. Şam Bölgesi.....	32
5. Metkîn.....	33
E. Vefatı.....	35
F. Metkîn'de Bulunan Türbesi.....	36
G. Tasavvufî Şahsiyeti.....	41
H. Tarikat Silsilesi.....	43
I. Kerametleri.....	46
1. Berzahtaki Tasarrufu.....	48
2. Tayy-i Mekân.....	49
3. Hastalara Şifa Vermesi.....	50
4. Duasıyla Bereketlendirmesi.....	51
5. "Sayyâd (avcı)" Lakabı İle İlgili Kerameti.....	52
6. Hayvanâtın Hürmeti.....	52
7. Belaları Defetmesi.....	53
8. Ölüyü Diriltmesi.....	53
9. Bir Sene Boyunca Secdede Kalması.....	53

10. Muarızlarını Cezalandırması.....	54
11. Vefatından Sonraki Tasarrufları.....	54
J. Eserleri.....	55
1. <i>el-Ma'ârifü'l-Muhammediyye fi'l-vazâifi'l-Ahmediyye</i>	58
2. <i>eṭ-Ṭarîku'l-ḳavîm ve's-sirâti'l-müstakîm fi's-sülûki ve't-terbiyeti</i>	72
3. Eserlerin Âidiyeti Meselesi.....	77
K. Nutukları.....	84
1. Nesebi Hakkındaki Nutukları.....	84
2. Seyyid Ahmed er-Rifâi'ye Medhiyesi.....	86
3. Uyarı ve Nasihatleri.....	92
4. Kendisi Hakkındaki Nutukları.....	97
5. Nutuklarda Öne Çıkan Mevzûlar.....	104
II. Sayyâdiyye'nin İntişârı.....	109
A. XIII. Asır: İlk Müntesipler.....	109
1. Irak: Ümmü Abîde.....	110
2. Hicaz.....	111
3. Yemen.....	112
4. Mısır.....	116
5. Şam Bölgesi ve Metkîn.....	117
B. XIII. ve XIV. Asırlar: Anadolu'da Rifâi-Sayyâdîler.....	120
1. Anadolu'daki İlk Sayyâdî: Necmeddîn Yahyâ.....	122
2. "Sahibu'l-Hâl Ahmed-i Kebîr" Nâm-ı Diğer "Ahmed-i Kûçek" ...	126
3. Yeni Bir Kimlik Teşekkülü mü?.....	137
a. İtikad.....	140
b. Erkân: Burhan Merasimi.....	143
c. Meşrep.....	150
4. Diğer Tarikat Mensupları İle İlişkiler.....	152
C. XIX. ve XX. Asırlar: Anadolu ve İstanbul'da Sayyâdiyye.....	158
1. Anadolu'da Sayyâdîler.....	160
2. İstanbul'da Sayyâdîler.....	164

III. Rifâî-Sayyâdiyye'de Usûl ve Erkân	171
A. <i>Vazâîf</i> te Anlatılan Usûl ve Erkân.....	172
1. Şeyhte Olması Gereken Özellikler.....	172
2. Müridde Olması Gereken Özellikler.....	172
3. Dervişliğe Kabul Usûlü (Beyat).....	173
4. Müridin Riâyet Edeceği Âdap.....	174
5. Seyrüsülûk Usûlleri	174
a. Zikir Telkini.....	176
6. Riyâzetler.....	178
a. Çavuşluk mertebesindeki riyâzât.....	178
b. Nakiplik mertebesindeki riyâzât.....	179
7. Halvetler.....	179
a. Tehzib Halveti.....	179
b. Muharrem Halveti.....	180
8. Hilâfet.....	181
9. Tâc ve Kiske.....	182
10. Rifâî Âyini.....	183
11. Alem ve Sancak.....	183
B. XIX. Asırda Anadolu ve İstanbul'da İcra Edilen Usûl ve Erkân.....	184
1. Fütüvvet.....	186
2. Muhib.....	196
3. Şerbet.....	196
4. Beyat.....	198
5. Sancakdâr Tayini.....	202
6. Çavuş Tayini.....	204
7. Nakip.....	205
8. Nakîbü'n-nükabâ.....	206
9. Halife.....	206
10. Teslik Usûlü.....	209
a. Esmâ.....	209
b. Halvet.....	210

11. Burhan.....	212
a. Fırına Girmek.....	213
b. Zehir İçmek.....	214
c. Zarb Vurmak.....	214
d. Kılıç Vurmak.....	215
e. Tas Giymek.....	215
f. Gül Yalamak.....	216
12. Hastalara Şifa Verme.....	216
C. Rifâiyye'de Kisveler ve Diğer Cihazlar.....	217
1. Tâc.....	217
2. Hırka.....	218
3. Kemer.....	218
4. Şed.....	219
5. Ridâ.....	219
D. Rifâî Meydanının Tefrişâtı.....	220
E. Rifâî Âyini.....	221
Sonsöz.....	224
Kaynakça.....	225
İndeks.....	237
Ekler	
EK 1: Ümmü Abîde Revâkı Meşâyihî.....	245
EK 2: Metkîn Dergâhı Meşâyihî.....	247
EK 3: Ebu'l-Hüdâ Efendi'ye verilen berat.....	248
EK 4: <i>et-Tarîku'l-kavîm</i> 'in ilk sayfaları.....	250
EK 5: Siyâdet Şeceresi.....	251
EK 6: Hz. es-Seyyid eş-Şeyh Abdullah el-Hâşimî es-Sayyâdî.....	252
EK 7: Hz. es-Seyyid eş-Şeyh Muhammed el-Ensarî es-Sayyâdî.....	253
EK 8: Hz. es-Seyyid eş-Şeyh Râgıb el-Hâşimî es-Sayyâdî.....	254
EK 9: Hz. Şeyh Hüseyin Hüsnü Sarier Ceyhun es-Sayyâdî.....	255
EK 10: Hz. es-Seyyid eş-Şeyh Muhammed Ali es-Sayyâdî.....	256
EK 11: Şeyh Abbas Külâhî es-Sayyâdî.....	257

EK 12: Hz. es-Seyyid eş-Şeyh Muhyiddin el-Ensârî es-Sayyâdî.....	258
EK 13: Hz. Muhyiddin el-Ensârî Bartın Dergâhı'nda.....	259
EK 14: Bartın Rifâî Dergâhı'nun merâsim-i küşâdiyesi.....	260
EK 15: Ayn-i Ali Baba Dergâhı cümle kapısı kitâbesi.....	261
EK 16: İstanbul Kasımpaşa'da Ayn-i Ali Baba Dergâhı.....	262
EK 17: Ayn-i Ali Baba Dergâhı Mihrâbı.....	263
EK 18: Üsküdar Rifâî Âsitânesi Mihrâbı.....	263
EK 19: Lâdik Rifâî Dergâhı.....	264
EK 20: Hz. es-Seyyid eş-Şeyh Muhammed Yâsin es-Sayyâdî.....	265
EK 21: es-Seyyid eş-Şeyh Ahmed Kâmil ibn Yâsin er-Rifâî.....	266
EK 22: es-Seyyid eş-Şeyh Abdürrezzâk es-Sayyâdî.....	267
EK 23: es-Seyyid eş-Şeyh İbrahim Râvî es-Sayyâdî.....	268
EK 24: es-Seyyid eş-Şeyh Hasan Hâlid es-Sayyâdî.....	269
EK 25: Tüfekçi eş-Şeyh Mahmud Fehmî es-Sayyâdî.....	270
EK 26: eş-Şeyh Ken'an Büyükaksoy es-Sayyâdî.....	271
EK 27: Hz. Pîr-i Sâni Ahmed İzzeddîn es-Sayyâd'ın Türbesi.....	272
EK 28: Hz. Sayyâd'ın Türbesi'nin Avlusu ve Sanduka Odası.....	273
EK 29: Hz. Şerefüddîn Ebû Bekr'in Metkin'deki kabri.....	274
EK 30: Hz. Sayyâd'ın türbesinin yıkıldıktan sonraki hâli.....	274
EK 31: Hz. Hasan Vâdî es-Sayyâdî'nin kabri.....	275
EK 32: es-Seyyid eş-Şeyh Abdürrezzâk es-Sayyâdî'nin kabri.....	275
EK 33: es-Seyyid eş-Şeyh Ebu'l-Hüdâ es-Sayyâdî'nin kabri.....	276
EK 34: Halep Sayyâdî Dergâhı'nda bulunan kabirler.....	276
EK 35: Rifâî-Sayyâdî Sâdâtının Şeceresi (Müstakil Levha)	

Önsöz

Bir tarikatı kendine has anlam dünyası ile kavrayabilmek, o tarikatı temsil eden meşâyih'in eser ve fikir haritalarının çıkarılmasıyla mümkün olabilir. Bu noktada öncelikli olarak yapılması gereken, onlardan bize ulaşan metinler olup olmadığını tespit etmek; bunun olmadığı durumlarda, onlar hakkında yazılanları değerlendirmektir.

Rifâiyye'nin önde gelen meşâyih'inden biri de Seyyid İzzeddîn Ahmed es-Sayyâd'dır (v. 670/1272). Tarikatın pîri Seyyid Ahmed er-Rifâî'nin (v. 578/1182) torunu olan ve ondan hırka giyen Seyyid İzzeddîn Ahmed es-Sayyâd'dan devam eden silsile, ona nispetle "Sayyâdiyye" ismiyle anılmış ve Rifâiyye'nin en yaygın kollarından biri olarak Anadolu'ya ve İstanbul'a ulaşmıştır.

Bu çalışma, Ahmed es-Sayyâd'ın hayatını ve eserlerini, Sayyâdiyye'nin bir kol olarak teşekkülünü, Anadolu ve İstanbul'da yayılmasını, bu coğrafyada temayüz eden şahsiyetlerini ve onların tarikatla ilgili tatbikatlarını konu edinmektedir. Bu özelliği ile hem tarihî hem de tasvîrî bir hüviyete sahip olan çalışmayı, Rifâî-Sayyâdiyye'nin kendine has anlam dünyasını kavramanın bir "ön haritası" olarak nitelendirmek mümkündür.

Üç bölümden oluşan çalışmanın ilk bölümü, Seyyid İzzeddîn Ahmed es-Sayyâd'ın hayatı ve tasavvufî şahsiyetine ayrılmıştır. Bu bölümde, Ahmed es-Sayyâd'ın biyografisi, Rifâî-Sayyâdî kaynaklarında verilen bilgilerden hareketle kronolojik olarak inşa edilmiş; tarikat silsilesi ve ona atfedilen kerametler nakledilmiştir. Tasavvufî şahsiyetini tüm cepheleriyle ortaya koyabilmek için, ona nispet edilen kitaplar tahlil edilerek, manzumları Türkçe'ye çevrilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, Ahmed es-Sayyâd'ın halifeleri ve müntesipleri olan ilk Sayyâdîler hakkında bilgi verilerek Sayyâdiyye'nin Anadolu'ya intikalinin izleri sürülmeye çalışılmış ve XIV. asırda bu coğrafyaya yerleşen ilk Sayyâdî'nin kim olduğu konusunda tespitlerde bulunulmuştur. Sayyâdiyye'nin Anadolu'da XIV. asırda başlayan tarihi, tekke ve zâviyelerin kapatıldığı 1925 yılına kadar takip edilmiş; bu altı asırlık dönem içerisinde, Anadolu ve İstanbul'da Sayyâdî silsilesine mensup oldukları

Giriş

XIII. asırdan XX. asra kadar uzanan yedi yüz yıllık dönem içerisinde, Rifâiyye'nin kolu olan Sayyâdiyye'nin Irak'tan Suriye'ye, oradan Anadolu ve İstanbul'a yayılma serencâmını; bu silsileye mensup meşâyihin tasavvufî şahsiyetlerini ve tarikatla ilgili tatbikatlarını konu edinen bir çalışma, hayli uzun ve çetrefilli bir mesele ile karşı karşıya olduğunu peşinen telkin eder. Bu noktada öncelikli olarak yapılması gereken, Rifâî silsilesi içerisinde, Sayyâdî koluna ait silsileyi tespit etmektir. Çünkü bir kolun ayırd edici özelliği ve aynı zamanda onu mensup olduğu tarikata bağlayan husus silsilesidir.

Sayyâdiyye kolunun sahibi Seyyid İzzeddîn Ahmed es-Sayyâd (v. 670/1272), Rifâiyye tarikatının pîri Seyyid Ahmed er-Rifâî'nin (v. 578/1182) torunu olup, ondan hırka giymiştir. Dolayısıyla nesebinin yanı sıra tarikat silsilesi de doğrudan dedesi Seyyid Ahmed er-Rifâî'ye dayanmaktadır. Bu sebeple hayatı ve tarikat silsilesine dair ilk bilgiler, Seyyid Ahmed er-Rifâî ve Rifâiyye hakkında yazılan eserlerde yer alır.

Rifâiyye'de, her kesimden insana verilen icâzetin yanı sıra, yalnız aile içinde devam eden bir silsile-i hilâfet de söz konusudur. Nitekim Seyyid Ahmed er-Rifâî'den sonra Ümmü Abîde Revâkî'nda posta oturanlar, neseben de Rifâî olan zâtlardır. Bundan dolayı Rifâî soy ve tarikatından gelen kişilerin biyografilerinin anlatıldığı müstakil kitaplar yazılmıştır. Söz konusu kitaplarda, Ahmed es-Sayyâd'dan sonra oğulları vasıtasıyla teselsül eden Sayyâdî silsilesini de takip etmek mümkündür. XIV. asırda Anadolu'ya ve daha sonra İstanbul'a intikal eden Sayyâdiyye de, aile içinde devam eden bu silsileye dayanmaktadır.

Tarikatla kurulan manevî hısımlığın fizikî senedini temin eden silsilenin tespiti kadar önemli bir husus da, silsileye mensup meşâyihin temsil ettikleri anlayıştır. Dolayısıyla Sayyâdiyye söz konusu olduğunda da öncelikle değerlendirilmesi gereken, Seyyid İzzeddîn Ahmed es-Sayyâd'ın Rifâiyye'nin *pîr-i sâni* sıfatıyla anılıyor olmasıdır. Bu durum, onun tarihatta ne tür içtihatlar yaptığı; tarikatın pîri Seyyid Ahmed er-Rifâî'nin tanzim ettiği usûl ve erkânın Sayyâdiyye kolunda ne şekilde sürdürüldüğü

I. Seyyid İzzeddîn Ahmed Es-Sayyâd

(1179-1272)

A. Doğumu

XII. asrın son çeyreği ve XIII. asır, Ahmed es-Sayyâd'ın yaşadığı ve seyahatlerde bulunduğu coğrafyalar olan Irak, Suriye, Yemen ve Mısır'da siyasî mücadelelerin hüküm sürdüğü tarihsel bir sürece tekabül etmektedir. Bu coğrafyalar, Müslümanlar arasında devam eden hâkimiyet mücadelelerinin yanı sıra, batıdan gelen Haçlı saldırılarına ve doğudan gelen Moğol istilalarına da sahne olmuştur.

IX. asırdan itibaren siyasî, iktisadî ve dinî sebeplere dayanan isyanlarla zayıflamış olan Abbasîler, bu devirde, hâkimiyet alanı Orta ve Güney Irak olan bir devlet konumundaydı. Siyasî nüfuzları zayıflamış olmakla birlikte, hilâfeti ellerinde bulundurdıklarından, Orta ve Güney Irak dışındaki Sünnî memleketleri idare eden hükümdarlar, meşruiyetlerini Abbasî halifeleri tarafından kendilerine gönderilen saltanat alâmetleri vasıtasıyla kazanmaktaydılar.¹⁸

Hicaz, Yemen, Mısır ve Suriye'de, Selahaddin Eyyûbî'nin vârisleri olan Eyyûbîler hüküm sürmekte idi. Selahaddin Eyyûbî'nin 1193 senesinde Dimaşk'ta vefat etmesinden sonra, devletin toprakları hânedân üyeleri tarafından paylaşılmış ve aralarındaki iktidar mücadelesi dolayısıyla siyasî birlik tam anlamıyla sağlanamamıştı. 1229 senesinde Eyyûbîlerin Mekke valisi Ömer b. Ali er-Resûlî, "atabeg" sıfatıyla Yemen'de idareyi ele geçirmiş ve böylelikle orada 1454 tarihine kadar devam edecek olan Resûlîler devri başlamıştı.¹⁹ Hicaz bölgesi ise, 1232 tarihinden itibaren Eyyûbî ve Resûlîler arasındaki mücadelelere sahne olmuştu. Bu iktidar savaşları, Eyyûbîlerin hükümdarı Turan Şah'ın 1250 yılında muhalifleri tarafından öldürülüp, Memlükler devrinin başlamasına kadar sürmüştür.

¹⁸ Ramazan Şeşen, *Eyyûbîler (1169-1260)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Yayınları (İSAM), 2012, s. 44.

¹⁹ Cengiz Tomar, "Yemen", *DİA*, c. XLIII, s. 401-406.

II. Sayyâdiyye'nin İntişârı

A. XIII. Asır: İlk Müntesipler

Sayyâdiyye'nin hangi tarihlerden itibaren Rifâiyye'nin kollarından biri olarak zikredildiği bilinmemektedir. Zira kol ve şube ayrımları, XVIII. asırdan itibaren tarikatlar ve silsileleri hakkında ansiklopedik mahiyetteki eserlerin yazılmaya başlanmasıyla birlikte yaygınlık kazanmıştır. XIX. yüzyılda Harîrîzâde'nin (v. 1882) hazırladığı, üç büyük ciltten oluşan *Tibyânü vesâ'ili'l-hakâ'ik fi beyâni selâsili't-tarâ'ik* adlı eser bu alanda yazılmış en hacimli kitaptır. Harîrîzâde bu eserde, Rifâiyye'nin kolları arasında Sayyâdiyye'yi de zikretmektedir.²⁷⁶

Rifâi-Sayyâdi kaynakları arasında Rifâiyye'nin kol ve şubelerinden sistemli bir şekilde bahseden ilk kişi ise, Ebu'l-Hüdâ Efendi'dir. *Gunyetü't-tâlibîn* isimli eserinde Sayyâdiyye'yi Rifâiyye'nin kolları (*fürü'*) arasında sayan Ebu'l-Hüdâ Efendi,²⁷⁷ kendi tarikat senedini naklederken Sayyâdi kolu silsilesine atıfla "hırkatü's-Sayyâdiyyeti'r-Rifâ'iyye"²⁷⁸ ibaresini kullanır.

²⁷⁶ Harîrîzâde, *Tibyân* II, vr. 59a.

²⁷⁷ Muhammed Ebu'l-Hüdâ es-Sayyâdi er-Rifâi, *Gunyetü't-tâlibîn fi idâhi'l-meşâ-yihî'l-ârifîn* (thk. Abdülhakim b. Selim Abdülbâsıt), y.y., 1390 (1970). Ebu'l-Hüdâ Efendi kol ve şube ayrımlarını Arapça "fürü'" ve "teferru'" kelimeleriyle karşılamaktadır. Buna göre Sayyâdiyye, Rifâiyye'nin *fürû*udur. Şübbâkiyye ve Bâziyye ise, Sayyâdiyye'den *teferru* etmiştir. Osmanlı coğrafyasındaki yerleşik kol ve şube tasniflerine göre bu, şu anlama gelmektedir: Sayyâdiyye Rifâiyye'nin bir koludur. Ahmed es-Sayyâd'ın Mısır'da dünyaya gelen oğlu Ali Ebu's-Şübbâk'a nispetle Şübbâkiyye, Sayyâdiyye'nin bir şubesidir. Bâziyye de bu şubenin, Ali Ebu's-Şübbâk'ın torunu Bâzû'l-eşheb Şeyh Mansûr es-Sağır ile devam eden dalıdır.

²⁷⁸ Ebu'l-Hüdâ, *Hizâne*, s. 19. Arapça eserlerde tarikat senedleri zikredilirken, kola atıfla "şu'be" veya "fürû'" değil; daha ziyade "hırka" kelimesinin kullanılması, kol, şube, dal gibi ayrımların daha ziyade Osmanlı coğrafyasına ait tasnifler olduğunu düşündürmektedir. Ebu'l-Hüdâ Efendi'nin de, Rifâi kol ve şubelerinden bahseden müstakil eseri *Gunyetü't-tâlibîn*'i, Osmanlı müelliflerinin tesiriyle yazdığı anlaşılmaktadır.

III. Rifâi-Sayyâdiyye’de Usûl Ve Erkân

Rifâiyye’deki tarikat yapılanmasının tarikatın pîrinin sağlığında gerekleŖtiđi, tüm kaynakların üzerinde hemfikir olduğu bir konudur. Mansûr el-Batâihî’nin, kendisine bağlı bütün tekkelerin idaresini Seyyid Ahmed er-Rifâi’ye vererek onu mm Abîde Revâkî’nda meŖihata geçirmesi, dergâh yapılanmalarının o dönemde de mevcut olduğuna iŖaret etmektedir. Seyyid Ahmed er-Rifâi’nin irŖad postunda oturduğu mm Abîde Revâkî, kısa bir süre içinde binlerce insanın ziyaret ettiği, yüzlerce metrekairelik alana yayılmıŖ, yüksek vakıf gelirleri olan bir merkez dergâh hâline gelmiŖtir. Bu yapılanma, tarikat usûl ve erkânı hakkındaki bilgilerin de düzenli olarak aktarılmasını sađlamıŖtır. Seyyid Ahmed er-Rifâi’nin sohbetlerinde bu konulara temas ettiği görülmekle birlikte, günümüze ulaŖmıŖ eserler arasında Rifâiyye usûl ve erkânına dair ilk düzenli bilgiler, Seyyid Ahmed es-Sayyâd’ın *Vazâif*’inde yer alır. “Rifâi tarikatının ahkâmını bilmek ve onlarla amel etmek” baŖlıđını taŖıyan *dokuzuncu vazîfe*, tarikat âdap ve erkânına ayrılmıŖ olup, kitabın diğer kısımlarında da zaman zaman bu konulara değinilmektedir. Çođunluđunu baŖka kitaplardan alıntuların oluŖturduđu *Vazâif*’in içerisinde, eserin orijinal kısımları olarak tespit edilen bu pasajların muhtevası, Ŗeyh-mrid münasebetleri, seyrslk uslleri, hizmet mertebeleri, halvet ve tarikat merasimlerine dair bilgilerden oluŖur.

XIX. ve XX. asırlarda İstanbul’da tatbik edilen usûl ve erkânın tespit edilebileceği yazılı kaynaklar ise, Rifâi erkânname/ftvvetnâmeleridir. Âsitâne, dergâh Ŗeyhleri tarafından yazılan veya yazdırılan bu eserlerin müellifleri arasında Sayyâdiyye’ye mensup biri yoktur. Ancak anlatılan âdap ve erkân, Rifâiyye’nin herhangi bir koluna mahsus olmayıp,⁴⁷⁵ bütün Rifâiler için geçerli bilgileri sunarken; Rifâiyye’nin kolları arasındaki usûl farkının furat esmâsı konusunda olduğunu da ortaya koyar. Bu

⁴⁷⁵ Bu eserlerde anlatılanlar, fütüvvet erkânı güden Kâdiriyye, Bedeviyye, Desskiyye ve Sâdiyye tarikatları için de geçerlidir. Ancak telif eden zâtların tarikat mensubiyeti dolayısıyla *Rifâi Fütüvvetnâmesi* veya *Erkânname* olarak isimlendirilmiŖlerdir.